

ПОСИЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Проект Ради Європи, імплементований протягом 2023–2024 рр.
в межах Плану дій Ради Європи для України “Стійкість,
відновлення та відбудова” на 2023-2026 роки

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

■ **Європейська соціальна хартія** — договір Ради Європи, що гарантує основоположні соціальні та економічні права. Цей документ є ключовою складовою статутних цілей Ради Європи: захисту прав людини, верховенства права та демократії, які не можуть бути повністю реалізовані без дотримання соціальних прав.

■ Україна ратифікувала Європейську соціальну хартію у 2006 році. Її повне практичне впровадження сприятиме кращому захисту соціальних та економічних прав, і забезпечить сталий демократичний розвиток в Україні. Дотримання стандартів Хартії також має надважливе значення для подолання поточних викликів у сфері соціального захисту, враховуючи наслідки збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2022 році.

■ Питання соціальних прав і реформ у цій галузі залишаються пріоритетними для українських органів державної влади. Вони включені до стратегічного напрямку співпраці з Радою Європи, передбаченого Планом дій Ради Європи для України “Стійкість, відновлення та відбудова” на 2023-2026 роки.

■ Відтак, Рада Європи підтримує Україну у впровадженні реформ у сфері соціальних прав та соціального захисту відповідно до вимог Європейської соціальної хартії та європейських стандартів, що допоможе прискорити повоєнне відновлення та підвищити його ефективність.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ

Хартія, ЄСХ – Європейська соціальна хартія (переглянута)

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

Комітет, ЄКСП – Європейський комітет із соціальних прав

ЄС – Європейський союз

ВПО – внутрішньо переміщені особи

Національна стратегія безбар'єрності – Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року

ГО – організації громадянського суспільства

ПРО ПРОЄКТ

Проєкт “Посилення соціального захисту в Україні” реалізовано Радою Європи в межах **Плану дій Ради Європи для України “Стійкість, відновлення та відбудова” на 2023-2026 роки**. Метою проєкту було забезпечити, щоб вразливі верстви населення, зокрема особи, які постраждали від війни, користувалися підвищеним рівнем соціальних прав та соціального захисту. Проєкт побудований на досягненнях попередніх проєктів співпраці Ради Європи, які впроваджувалися в Україні з 2019 року.

Для досягнення цієї мети було передбачено реалізацію цільових заходів у двох напрямках:

Подальше приведення політики та нормативно-правової бази щодо соціальних прав у відповідність до європейських стандартів, зокрема Європейської соціальної хартії та практики Європейського комітету з соціальних прав.

Підтримка національних та місцевих органів влади у просуванні соціальних прав осіб із уразливих груп та широкої громадськості, зокрема вирішуючи питання невикористання соціальних прав.

Тривалість проєкту	1 січня 2023 року - 31 грудня 2024 року
Бюджет	1 080 000.00 євро
Партнери проєкту	Міністерство соціальної політики України, Офіс Президента України (зокрема Радниця-Уповноважена Президента України з питань безбар'єрності), Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Міністерство економіки України, Національна служба посередництва і примирення

Глави держав та урядів підкреслили важливість заходів співпраці у сфері соціальних прав у Вільнюській декларації:

ii... Компонент «Соціальні права» Плану дій Ради Європи для України «Стійкість, відновлення та відбудова» 2023-2026 рр., є надихаючим прикладом таких заходів [співпраці].

(Конференція високого рівня щодо Європейської соціальної хартії, 4 липня 2024 року)

ДОСЯГЕННЯ ПРОЄКТУ

ПРИВЕДЕННЯ ПОЛІТИКИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ У ВІДПОВІДНІСТЬ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ, ЗОКРЕМА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ ТА ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОМІТЕТУ З СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

Рада Європи надала підтримку українським органам влади в удосконаленні національного законодавства та відіграла активну роль у процесі впровадження соціальних та трудових реформ. Зокрема, була надана експертна підтримка для перегляду українського законодавства, а також представлення європейських стандартів і кращих практик під час розробки проєктів Соціального кодексу України, Трудового кодексу України, Закону

України «Про соціальний діалог в Україні», Закону України «Про колективні трудові спори», Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю».

ВАЖЛИВІ РЕЗУЛЬТАТИ

- Проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прав осіб з інвалідністю на працю» був прийнятий у першому читанні Верховною Радою України 30.05.2023.
- Проєкт Закону «Про колективні трудові спори» був зареєстрований у Верховній Раді України 16.09.2024.

“ Я вдячна за системний супровід соціального захисту в Україні через створення Соціального кодексу України на базі сучасних підходів, врахування найкращих практик, якісних досліджень, залучення українських і міжнародних експертів, що дозволить нам по-новому вибудувати політики соціального страхування, пенсійного забезпечення, соціальних допомог, і що найголовніше, розбудувати систему соціальних послуг.

Оксана Жолнович,
Міністерка соціальної політики України

“ Соціальна політика та соціальна інфраструктура – це складові національної безпеки. Наявність освіченого людського капіталу – запорука існування України як держави, а вирішення соціальних проблем – запорука спокою у суспільстві. Ми хочемо захистити своїх громадян, щоб Європейська соціальна хартія була стовідсотково імplementована в Україні. Ми хочемо бути суспільством, яке інтегроване у Європу.

Галина Третякова,
Голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

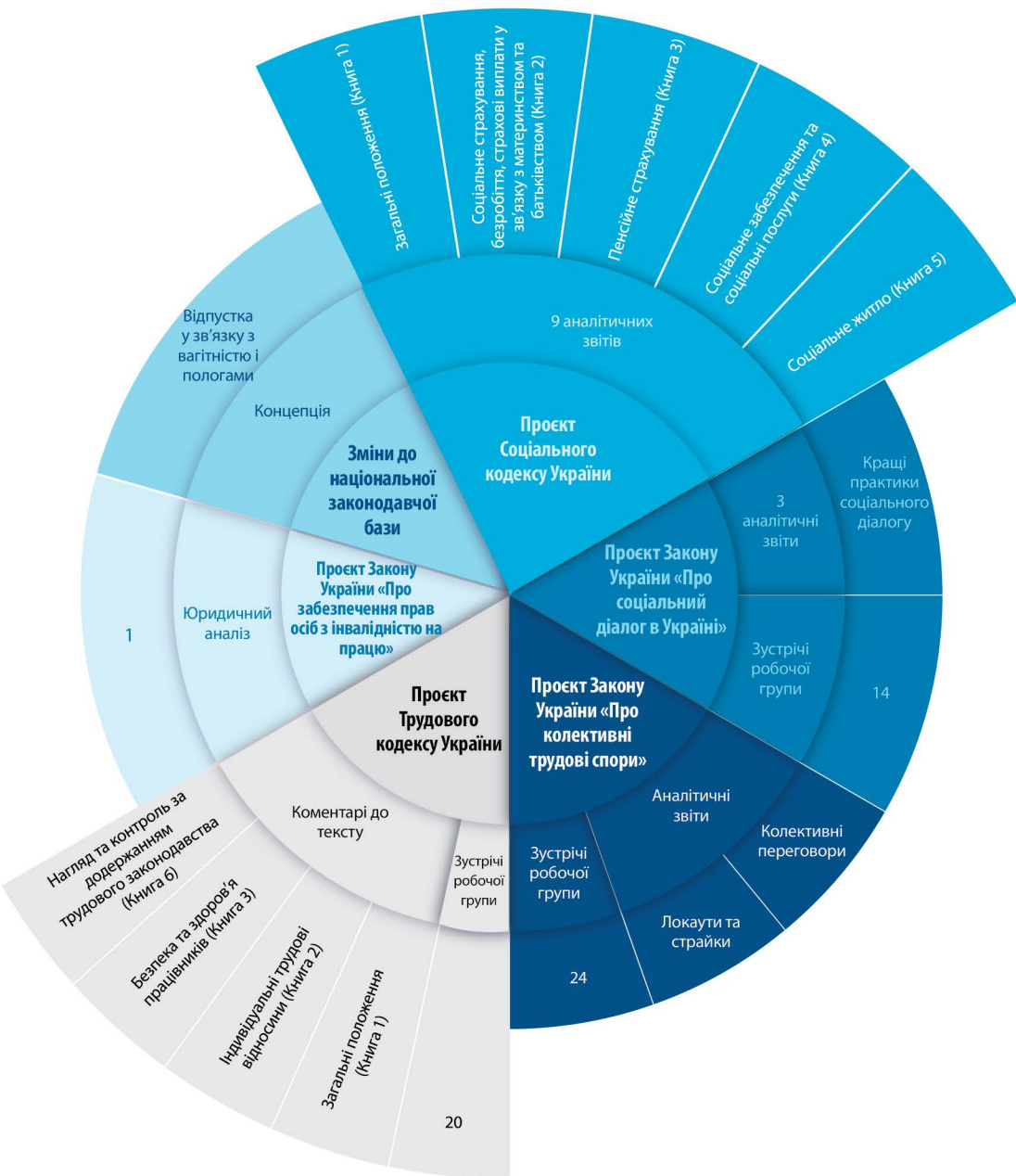
“ Для України розуміння досвіду інших країн ЄС у проведенні відповідних реформ, зміні соціальних моделей та механізмів в регулюванні трудових і соціальних відносин, виконання зобов'язань за Європейською Соціальною Хартією — є надзвичайно важливими для подальшої інтеграції нашої країни у Європейський Союз.

Алла Федорова,
членкиня ЄКСП, дослідниця факультету права Університету Палацького в м. Оломоуц

ЗАКОНОДАВЧІ РЕФОРМИ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

ПОСИЛЕНО СПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ РОЗРОБЛЯТИ ТА ВПРОВАДЖУВАТИ ЯКІСНІ ТА ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВІ СОЦІАЛЬНІ ПОЛІТИКИ І НАДАВАТИ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ВИЩОЇ ЯКОСТІ

Проект **підвищив спроможність українських державних органів** розробляти та впроваджувати більш ефективні гендерно-орієнтовані соціальні політики та послуги завдяки проведеним **дослідженням, консультуванню, навчанню та фасилітації діалогу** для ухвалення більш поінформованих рішень. Ці зусилля також сприяли розвитку інклюзивних і сталих соціальних послуг в Україні, якими надалі зможуть скористатися вразливі категорії населення.

ВАЖЛИВІ ПОДІЇ

Навчальні візити до Франції (м. Париж, м. Страсбург) та Литви (м. Вільнюс) для ознайомлення з передовим досвідом щодо різних аспектів системи соціального захисту.

Круглий стіл високого рівня за участі представників державних та судових органів влади з питань виконання рішень ЄСПЛ у групі справ Жовнер, Бурмич та інші проти України.

ЕКСПЕРТИЗА ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОЛІТИК

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

“ Станом на зараз доступ до статистичної інформації з офіційних джерел, таких як Державна служба статистики, є обмеженим у зв'язку з війною. Не виключенням є показники ринку праці. Виникає прогалина офіційної інформації, що створює низку викликів для розробки правильної державної політики та несе ризики маніпуляцій. Розроблений модуль інтерактивної аналітики вирішує ці проблеми, забезпечуючи збір та опрацювання даних в режимі реального часу. Це підвищує прозорість та якість прийняття управлінських рішень на всіх рівнях політик ринку праці та зайнятості.

Тетяна Бережна,
заступниця Міністерки економіки України

“ Семінари за підтримки Рада Європи є унікальними, оскільки вони спеціально розроблені Аспен Інститутом Київ для Національної служби посередництва і примирення. Ми вдячні за підтримку у зміцненні інституційної спроможності Служби та сподіваємось на продовження співпраці.

Дмитро Кухнюк, Голова Національної служби посередництва і примирення

НАДАНО ПІДТРИМКУ СЕКРЕТАРІАТУ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ФУНКЦІЙ ТА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Надана підтримка з боку Ради Європи **зміцнила спроможність інституції Омбудсмана** в Україні здійснювати моніторинг і захист соціальних та економічних прав під час війни, відповідаючи на потреби вразливих груп, у тому числі осіб з інвалідністю. Крім того, навчання працівників Департаменту моніторингу додержання соціальних та економічних прав Секретаріату Уповноваженого ВРУ з прав людини, та забезпечення їх сучасним офісним обладнанням дозволило інституції **працювати ефективніше** під час дії правового режиму воєнного стану в Україні.

ВАЖЛИВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Підготовлено та презентовано *Спеціальну доповідь щодо стану додержання соціальних та економічних прав повнолітніх осіб, які потребують опіки та піклування в умовах дії правового режиму воєнного стану*

“ Співпраця з Радою Європи вже має хороші традиції. В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну особливо актуальною для спільної роботи є моніторинг проблематики створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, особливо уразливих груп населення, надання високоякісних та доступних публічних послуг, зокрема у сфері охорони здоров'я та соціального захисту. Висловлюю вдячність за отримане обладнання, що сприятиме оперативній та якісній роботі Департаменту моніторингу додержання соціальних та економічних прав.

Дмитро Лубінець, Уповноважений
Верховної Ради України з прав людини

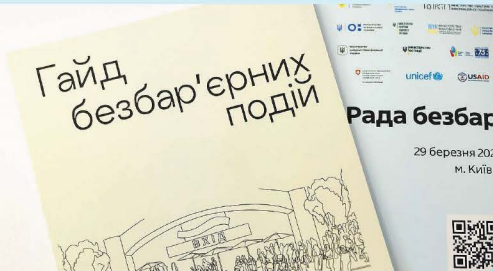
ОПЕРАЦІЙНА ТА ПРОФЕСІЙНА ПІДТРИМКА СЕКРЕТАРІАТУ УПОВНОВАЖЕНОГО ВРУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

ПІДТРИМАНО ВПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Комунікаційна та аналітична підтримка Ради Європи відіграла ключову роль у моніторингу **виконання Національної стратегії безбар'єрності**. Комплексна допомога у здійсненні поточної реформи сприяла досягненню її основної мети: забезпечення доступності фізичних просторів, послуг, інформації та товарів. Одночасно це сприяло більшій інтеграції маломобільних груп населення на національному та місцевому рівнях завдяки проведенню **тренінгів та заходів з підвищення обізнаності**.

ВАЖЛИВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Кабінет Міністрів України затвердив План заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року.

ЕКСПЕРТИЗА ТА НАВЧАННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО СЕРЕДОВИЩА

ГОЛОВНІ ЗАХОДИ

Підготовлено **5 аналітичних звітів** щодо моніторингу виконання Планів заходів у 2022-2024 роках.

Здійснено оцінку **> 1000 територіальних громад** щодо впровадження стратегій безбар'єрності.

Підтримка в організації **5 засідань Ради безбар'єрності**, на яких обговорено виконання Планів заходів на 2023-2024 роки.

Проведено **6 вебінарів** відповідно до шести напрямків Національної стратегії безбар'єрності для **>7500 представників органів місцевого самоврядування**.

> 140 представників(ць) та активістів(ток) ГО обговорили впровадження безбар'єрного середовища в Україні під час **4 консультаційних зустрічей**.

28 поліцейських підвищили свої знання щодо протидії дискримінації щодо осіб із уразливих груп.

До проекту Плану заходів на 2023-2024 роки підготовлено **аналітичну записку з рекомендованими пріоритетами**.

80 представників органів виконавчої влади підвищили свою кваліфікацію з розробки методик надання безбар'єрних послуг.

Проведено **8 консультаційних зустрічей** та надано методичну підтримку обласним державним військовим адміністраціям щодо розроблення регіональних Планів заходів на 2023-2024 роки.

> 230 000 користувачів підвищили обізнаність щодо ідеї створення безбар'єрного простору в Україні.

ПОКРАЩЕНО ЗВІТУВАННЯ ДО ЄКСП

Рада Європи зміцнила спроможність державних органів подавати **більш якісні національні звіти** щодо впровадження положень Хартії до ЄКСП. Проведені заходи сприяли **поліпшенню комунікації та координації** між державними установами, залученими до процесу звітування, а також підготовку періодичних звітів у більш інклюзивний спосіб.

ВАЖЛИВІ РЕЗУЛЬТАТИ

У 2023 році Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вперше подав альтернативну доповідь до ЄКСП.

ЕКСПЕРТИЗА ТА РЕСУРСИ ДЛЯ ЗВІТУВАННЯ ДО ЄКСП

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

ПІДВИЩЕНО ОБІЗНАНІСТЬ ЦІЛЮВИХ ГРУП ЩОДО СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ТА МЕХАНІЗМІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗГІДНО З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ СОЦІАЛЬНОЮ ХАРТІЄЮ

ЗНАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ЩОДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ

ОСНОВНІ ЗАХОДИ

Рада Європи продовжила підвищувати **обізнаність про соціальні права** та систему Європейської соціальної хартії **серед різних цільових груп** в Україні: осіб, які приймають рішення, адвокатів, суддів, надавачів соціальних послуг, працівників закладів середньої та вищої освіти. Завдяки організації **інформаційних заходів, створенню навчальних програм, освітніх та рекламних матеріалів** проєкт ефективно залучав вказані групи, сприяючи кращому розумінню стандартів Хартії, а також їх застосуванню у професійній діяльності. Крім того, кампанії з підвищення обізнаності охопили **широку аудиторію**, сприяючи просуванню та застосуванню соціальних прав та механізмів їхнього захисту відповідно до Європейської соціальної хартії.

ОСОБИ, ЩО ПРИЙМАЮТЬ РІШЕННЯ

Оренду житла як інструмент підтримки ВПО

10 липня 2024 року

>50 учасників підвищили свою обізнаність щодо викликів, з якими стикаються люди з інвалідністю у повсякденному житті під час заходу, присвяченого Міжнародному дню людей з інвалідністю.

>80 учасників ознайомилися з програмою субсидії на оренду житла, інструментом розробленим для підтримки ВПО, під час спеціального заходу.

► Сторінка 16

ВАЖЛИВА ПОДІЯ

Міжнародний захід «Захист соціальних прав під час війни в Україні» був організований у м. Вільнюсі (Литва) напередодні Конференції високого рівня щодо Європейської соціальної хартії. Близько 100 учасників обговорили критичну важливість захисту соціальних прав під час війни в Україні, зокрема прав дітей як найбільш вразливої категорії, що постраждала від війни, та роль Європейської соціальної хартії у наближенні законодавства України до стандартів ЄС.

“ Комітет уважно стежитиме за розвитком реформ соціального законодавства та залишатиметься підтримкою, ресурсом та союзником української влади у продовженні цієї роботи.

*Іфа Нолан, президентка
Європейського комітету
з соціальних прав*

СУДДІ

Розроблено **навчальний курс** «Застосування принципу правової визначеності в адміністративному судочинстві, в тому числі в контексті легітимних очікувань щодо соціальних виплат».

1 міжнародна конференція для 80 суддів адміністративних судів з метою підвищення обізнаності щодо проблем судового захисту політичних і громадянських прав і свобод у довоєнний, воєнний та післявоєнний періоди, у тому числі пов'язані з соціальним захистом.

АДВОКАТИ

> 200 адвокатів пройшли онлайн-курс з ЄСХ та практики ЄКСП на освітній платформі Координаційного центру з надання правничої допомоги.

6 регіональних тренінгів для 156 адвокатів та **1 тренінг** для 25 адвокатів-тренерів із застосування ЄСХ та практики ЄКСП.

1 моніторинговий звіт про виклики, пов'язані із застосуванням Європейської соціальної хартії в українській судовій та адміністративній практиці розроблено та розповсюджено.

НАДАВАЧІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

1 відеокурс «Як стати надавачем соціальних послуг», який пройшли **>100 учасників**.

> 13 000 користувачів підвищили рівень обізнаності про те, як стати надавачем соціальних послуг, завдяки інформаційній кампанії в соціальних мережах і на національних телеканалах.

ПОСТАНОВА
КМУ №83 від 23 січня 2024 р.
«Про організацію діяльності та забезпечення функціонування центрів життєстійкості»

ВАЖЛИВІ РЕЗУЛЬТАТИ

- В Ужгородському національному університеті запроваджено спеціальний курс з Європейської соціальної хартії для студентів юридичного факультету та організовано moot court щодо стандартів Хартії.
- Міністерство освіти і науки України погодило для використання в навчальному процесі курс для вчителів та навчальну програму для учнів 5-11 класів.

ВЧИТЕЛІ ТА УЧНІ

> **210 000 користувачів** підвищили рівень обізнаності щодо курсів для вчителів та учнів через Facebook, національні інтернет-ЗМІ, телеканали та радіо.

Програму уроку з Європейської соціальної хартії для учнів 5-11 класів розроблено та інтегровано в навчальний процес.

> **6000 вчителів** пройшли спеціалізований **онлайн-курс** для вчителів щодо Європейської соціальної хартії, який було розроблено в межах проєкту.

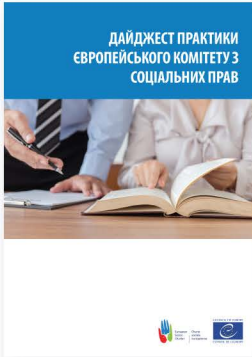
НАУКОВІ ПРАЦІВНИКИ

Пул із **24 тренерів** було розширено **17 викладачами з 7 університетів** для викладання ЄСХ українським студентам-юристам.

6 українських професорів підвищили обізнаність щодо ролі Європейської соціальної хартії у приведенні національного законодавства у відповідність до *acquis* ЄС під час міжнародної конференції в Чехії.

Розроблено **спеціалізований курс для аспірантів** права «Правова інтроспектива забезпечення соціально-економічних прав через призму Європейської соціальної хартії».

Дайджест практики ЄКСП
(перекладено українською,
опубліковано **150**
примірників та
розповсюджено)

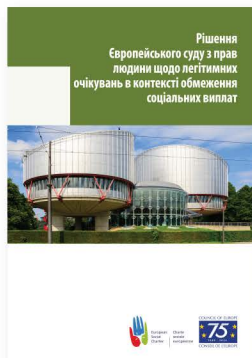
**Посібник із комунікації
поліцейських з особами з
інвалідністю. Рекомендації та
практики ефективної
взаємодії** (надруковано **2000**
примірників та
розповсюджено)

**Посібник з підготовки
національних доповідей про
прийняті положення
відповідно до процедури
звітності за Європейською
соціальною хартією**
(перекладено українською,
опубліковано **50 примірників**
та розповсюджено)

**Як національні організації із
захисту прав людини та
національні органи з питань
рівності можуть взаємодіяти з
Європейським комітетом з
соціальних прав у межах системи
моніторингу Європейської
соціальної хартії** (перекладено
українською, опубліковано
50 примірників та
розповсюджено)

**Практика ЄСПЛ щодо
легітимних очікувань в
контексті соціальних
виплат** (перекладено
українською, опубліковано
50 примірників та
розповсюджено)

**Звіт про право на житло у
світі європейських
стандартів та кращих
практик** (перекладено
українською, опубліковано
50 примірників та
розповсюджено)

Посібник із практики застосування ЄКПЛ
(перекладено українською,
опубліковано **100 примірників**
та розповсюджено)

Висновки ЄКСП щодо України за 2021 та 2023 роки
(перекладено українською, опубліковано **50 примірників** та розповсюджено)

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТУ У ЦИФРАХ

15 експертних аналізів

2 соціологічні дослідження

60 + заходів за участі
1100 учасників та учасниць

4 навчальні курси

3 навчальні візити

8 публікацій

450 000 + осіб охоплені матеріалами

4 гранти

КОМАНДА ПРОЄКТУ

Маргарита Галстян,

Керівниця відділу співробітництва
Департамент соціальних прав
(Страсбург)

Неля Бугаєвські,

Координаторка проєкту
Департамент соціальних прав
(Страсбург)

Ірина Остапа,

Керівниця проєкту
Офіс Ради Європи в Україні

Юрій Векленко,

Асистент проєкту
Офіс Ради Європи в Україні

Ярина Лукасевич,

Фінансова асистентка
Офіс Ради Європи в Україні

Проект Ради Європи "Посилення соціального захисту в Україні"

www.coe.int

Рада Європи є провідною організацією із захисту прав людини на континенті. Вона складається із 46 держав-учасниць, зокрема всіх членів Європейського Союзу. Усі держави-учасниці Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини – договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням положень Конвенції в державах-учасниках Ради Європи.

UKR

European
Social
Charter

Charte
sociale
européenne

